Yuz yildan bPµri tPµrsotaliklarning gК»ururi va faxri boК»lib kPµlgan, zamonaviy qilib qurilgan ravoqli uylar qarshisida yuzdagi chipqondPµk qishloqqa koК»rimsizlik va kPµksalik bagК»ishlab turgan, nomaвЂ™lum va mudhish sinoatlarga toК»la qadim qoК»rgК»onni eslatuvchi Bayna momoning uyini xuddi unutishga va yoК»q qilishga mahkum etilgan xotiradPµk nihoyat buzib tashlashga kirishishdi: tPµmir tirnoqli buldozPµrlar uyning dPµvorlarini qulatar ekanlar, uy bilan qoК»shib, oК»zlarining ham nimalarinidir buzib, vayron qilishayotgandPµk, tPµrsotaliklar bir chPµkkada jimgina kuzatib turishar va naq ellik yilcha taqdirning bPµshafqat oК»yiniga qarshi kurasha-kurasha dunyodan yolgК»iz va izsiz oК»tish azobini koК»tarib kPµlgan, hayoti oК»zlariga hamon tushuniqsiz va mavhum tuyuladigan Bayna momoni eslagan ayollar koК»zlariga yosh olib, bolalarini bagК»irlariga bosgancha, olis va gК»amgin xotiralarga bPµrilib, mungК»aygan alfozda oК»tirardilar.

Bayna momo tirikligida, garchi bu ayollarni, erining polvonlik lash-lushlari va kiyim-kPµchaklari yotgan, polvonnig oК»limidan soК»ng hPµchqachon chiroq yonmagan, tuynugi shuvab tashlangan ana u hujra kabi qorongК»u musibat toК»la uyi ichkarisiga kiritmagan boК»lsa-da, ular qahr va gК»azabini sitam bilan ichiga yutib kPµlgan bu kampirni hurmat va ehtirom bilan eslashardi. Bu uy TPµrsotada qurilgan birinchi uylardan edi va Rayim polvonning otasi Shukur oqsoqol bundan bir asr muqaddam tugК»ilajak farzandlariga kPµng uy va yildan-yilga koК»payib borayotgan yilqilarga otxona solish maqsadida TPµrsota soyining oftobroК»yasiga qishloqning birinchi poydPµvorini qurgandi. Rayim polvon esa otasining ishini davom ettirdi: uyning orqasida bogК» barpo etdi va otxona yonida qirga tutashtirib, yozning jaziramasidan goК»sht va yogК»larni, qimiz va ayronlarni asrash uchun kPµng PµrtoК»la, uyning oldiga toshdan baland supacha, ot kirib chiqadigan uzun, ustundor ayvon qurdi. Bayna momo ellik yilga yaqin yolgК»izlik davrini ana shu ayvondagi ustunlarga suyanib oК»tkazdi: u eri va oК»gК»lining judolik azobi qiynagan paytlar shu ustunlarni quchgancha yigК»lardi. KPµyinchalik koК»z yoshlari ham tugab qolgach, hayotida goК»yo suyanchigК»i va orqasidan yigК»lab qoladigani yoК»qligini odamlardan yashirish uchun yoki endi yillar silsilasiga dosh bPµrolmay puturdan kPµtayotgan uyni butkul vayron boК»lishdan asrab qolmoqchidPµk, Pµlkasini ustunga suyagan holatda xotirasining siniq parchalariga tikilib, koК»zlarini yumgancha gК»amginu mustagК»riq oК»tirardi.

Rayim polvonning oК»limidan kPµyin tugК»ilgan va u haqda kPµyinchalik butkul eslaridan chiqib kPµtgan choК»pchaklarnigina eshitib ulgК»aygan avlod uylarini ravoqli va pishiq gК»ishtdan qura boshlagach, bir paytlar TPµrsotaning koК»rki va gК»ururi boК»lib turgan bu uy birdan koК»rimsiz qiyofaga kirdi va endi Bayna momo kabi uy ham qishloqdagi uylar oldida yolgК»izlanib qolgandi: faqat biri-birini bosib-turtib kirib kPµlayotgan shoshqoloq yillar bu avlodning sarkash qalbiga qandaydir olis xotirani yoqib qoК»yish uchun bPµhuda urinib, uy dPµvorlariga mahzun bitiklar yozar, bPµkasi bilan birga bu makon ham allaqachon oК»zining oldingi qudrati va viqorini yoК»qotib boК»lgan, unut va tashlandiq maskanga aylangandi. TPµrsotaliklar endi aeroplanlar haqida gaplashishardi. Ular zamonning algК»ov-dalgК»ovlariga gК»arq boК»lgan, hayotlarida yuz bPµrayotgan yangiliklarni hazm qilib ulgurmasdi. Yillar bilan birga hamma narsa oК»zgarar, faqat Bayna momogina uni sPµzmas, goК»yo uning uchun vaqt oК»sha holicha qotib qolganday, uni hamon oК»sha ellik yil oldingi - eri va oК»gК»lining oК»ligini askarlar tPµpkilab oК»tishgan ustun oldidan topish mumkin edi.

Mirshab va askarlar uyning har burchagidan yopirilib kPµlishganda Bayna momo erining murdasi ustida turardi. Rayim polvonni qoК»lga tushirolmay yurgan Zamon otboqar uni uyidan chiqayotganda otib oК»ldirgan, endi polvon rostdan xam oК»lganmi, yoК»qmi mirshablar bilan pusib-poylab, ayvonga yaqinlashib kPµlardi. Biroq shu payt yana oК»q ovozi jarangladi va Rayim polvondan koК»z uzmay kPµlayotgan askar oyogК»ini quchoqlagancha baqirib yiqildi. Bayna momo mPµhmonxona eshigidan chiqavPµrishda otasini otib tashlashganini koК»rgach, uyga yugurib kirib kPµtgan, qoК»liga otasining miltigК»ini tutib turgan oК»gК»lini koК»rdi - o`gК»lining koК»zlarida ham eriniki kabi gК»azab, tPµlbalik yonardi. Bayna momo oК»gК»lini ogohlantirishga ulgurmadi. Birdaniga bir nPµcha oК»q ovozi uning qulogК»ini bitirib qoК»ydi va oК»gК»li otasining ustiga yuztuban yiqildi - yiqilarkan, endi sabza urgan moК»ylovi titrab kPµtdi, onasiga bir zum qoК»rquv va hijolat aralash tikildi. Zamon otboqar yugurib kPµlib, uning boshiga tPµpdi va miltiqni bir chPµtga uloqtirdi. Qishloqda askarlardan boshqa hPµch kim koК»rinmas, odamlar goК»yo suvga choК»kkanday gК»oyib boК»lgan, faqat dPµrazalarga tortilgan qora pardalar bu mudhish jinoyatga loqayd va bPµfarq boqib turardi. Bayna momo tPµrsotaliklarni kPµchira olmadi - koК»kragi ilma-tPµshik boК»lgan oК»gК»liga qarata Zamon otboqar yana bir nPµcha bor oК»q uzarkan, u madad izlab, uylarning tuynuklarini yopib turgan qora pardalarga bir-bir koК»z tikdi, biroq u Pµrdan sovuq sukutdan boshqa hPµch narsa koК»rinmas, zulmatga choК»kkan tuynuklar bu misli koК»rilmagan qotillikni jimgina tomosha qilib turardi. Mirshablar Rayim polvon va oК»gК»lining oК»lganiga ishonch hosil qilishgach, otlariga minib joК»narkan, Zamon otboqar eri va oК»gК»li murdasi ustida choК»kka tushgan Bayna momoning Pµlkasi osha qamchi tushirdi:

- Endi xoru zorlikda oК»lib kPµtasan, - xirilladi u. - Molingni topshir, dPµganda ering qoК»liga miltiq ushlab biz bilan sichqon-mushuk oК»ynadi. Mana, endi unga hPµch narsaning kPµragi yoК»q.

Mirshablar Rayim polvonning qoК»radagi podasi-yu otlarini haydab kPµtishdi. Zamon otboqar otlarni quvib kPµtarkan, bir yoК»la otasi bilan uning qasosini olishi mumkin boК»lgan oК»gК»lini ham otib tashlaganidan xursand edi - u shu kPµtishi bilan qishloqning koК»p narsasini haydab kPµtdi - endi qishloq birdan minorasi qulagan shahardPµk gК»arib va notavon koК»rinardi. OК»n bPµsh yillardan soК»ng Zamon otboqar qishloqqa qaytib kPµlganda qishloqdan fayz kPµtib, odamlar yana ham ojiz va hurkak boК»lib qolgandilar. U Rayim polvondan soК»ng tashlandiq holatga kPµlib qolgan soy boК»yidagi bogК»ga kPµng qilib uy qurdi: u bogК»da uy qurish uchun hPµch kimdan ruxsat soК»rab oК»tirmadi. Endi u oК»zi bu qishloqqa olib kPµlgan zamon havosidan yayrayotgan qishloqdoshlarini koК»rish uchun otda izidan bir toК»da ov itlarini ergashtirib aylanib yurarkan, qoya ostida Pµlkasiga oК»tin koК»tarib kPµlayotgan Bayna momoga duch kPµldi. Bayna momo qarib qolgan, ammo hali ham koК»zlari xuddi oК»n bPµsh yil avvalgidPµk qahrli va nafrat toК»la edi.

- SPµn mPµnga bunday qarama, - Zamon otboqar qamchisini havoda silkitar ekan. - Ering bu Pµrda boК»lmasa boshqa Pµrda baribir oК»lgan boК»lardi. SPµn esa xavotir olma, oК»lsang itlarim koК»madi. - Shunday dPµb u boК»ribosarlarni koК»rsatdi. Ammo u Bayna momoni bu safar urmadi. Bayna momo ham unga bir ogК»iz ortiqcha gapirmadi. Umuman eri va oК»gК»lining oК»limidan soК»ng kamgap va odamovi boК»lib qolgandi. U Shukuroqsoqol oК»z fPµвЂ™liga yarasha kPµng-kPµng qilib qurgan xonalarda xuddi bir narsasini yoК»qotgan kabi maqsadsiz kPµzib yurardi: u endi bu algК»ov dunyoda yolgК»iz va qarovsiz qolgandi: lPµkin oК»zining ojizligini hPµch qachon bildirmas, oК»zidan koК»ngil soК»raganlarni yomon koК»rar, goК»yo hayoti hPµch kim qiyo boqa olmaydigan daxlsiz saltanatdPµk u yoqqa biron kishini ,hatto soК»zi bilan ham, kirishga yoК»l qoК»ymasdi. Erta bahordan to kPµch kuzgacha saharmardondan oldiga bPµsh-olti qoК»y-qoК»zi, echki-uloq haydagancha daryo boК»yidagi yulgК»unzorga tushib kPµtar, u Pµrdan qurigan shox-shabba tPµrib, qorongК»u tushganda uyiga qaytar, bir yilda ikki-uch marta tPµgirmonga bugК»doy koК»tarib borardi. Uning bugК»doy koК»tarib yurishidan ori kPµlgan Ollomurod

Uzsmart.UZ Kitoblar olami SEVER.UZ Ka4ka.UZ Orginal Mp3 To'plami

tPµgirmonchi Bayna momoni insofga chaqirdi:
- Siz bunday ovora boК»lib yurmang, - dPµdi u. - Biron erkakdan bPµrib yuborsangiz, tortib, oК»zim uyingizga olib borib tashlayman.
вЂ”Bu qishloqda erkak yoК»q, - dPµdi Bayna momo zarda bilan, soК»ng Pµlkasidagi bugК»doyni tPµgirmonga kiravPµrishda tushirdi. Gapirayotganda ovozi titrab kPµtdi. TPµgirmonchi tilini tishlab qoldi. Bayna momo bir paytlar faqat qishloq emas, butun togК»li xalqning orini koК»targan, nomini chiqargan Rayim polvonni quloq dPµya taвЂ™qib qilishlariga, soК»ng itday xor qilib otib tashlashlariga yoК»l qoК»ygani va oК»gК»li bilan erini zamonning egasi, bir paytlar Rayim polvonning malayi Zamon otboqar ixtiyoriga bPµrib qoК»ygani uchun qishloqdoshlarini kPµchirolmas, ularga boК»lgan nafrati susayish oК»rniga, yillar oК»tib, ota-bola oК»ldirilgan oqshomdan uzoqlashgan sayin koК»proq oК»rni va qadri bilinayotgan, oК»zini hayotning barcha quvonchidan bir yoК»la mahrum etgan, yolgК»izlikning koК»r musibati aro tobora avjlanib, Bayna momoning kPµksaligi bilan birga injiq va yoК»riqsiz boК»lib borardi. U baвЂ™zida qishloqdoshlarini ochiq masxara qilardi: В«E, sPµnmisan, Salom koК»sa, xotiningning ishtonini kiyib yuribsanmi dPµymanВ», В«Hakim otchopormisan, buncha urgК»ochi baytalga oК»xshab qiyshanglaysang...В» В«Bu qishloqning ayollari endi faqat xPµzalak tugК»adiВ». Bu masxara va nafrat yillar oК»tishi bilan Bayna momoni qishloqdan butunlay ajratib qoК»ydi. Endi u yolgК»iz va kimsasiz qoldi. Uni oylab birov yoК»qlamas, faqat ertalab echkilarini yulgК»unzorga haydab, borayotganidan, kPµchqurunlari qishloqni tutgan qaynayotgan sut hididan hali uning tirik ekanini bilishardi. Bayna momo oК»z yolgК»izligi va musibatini hayotning badboК»y, zabun, xor etilgan hidlari anqib yotgan yillar dahlizidan Pµtaklab oК»tdi. Qishloqdoshlari bahor kPµlishi bilan eski yaylovlarga koК»chib chiqishar va Pµr shudgorlar, har kim oК»z tashvishiga bPµrilib kPµtardi. Qishloqda qolgan Bayna momo esa bu paytda yolgК»izlik dashtini shudgorlar, u Pµrga har yili Zamon otboqar hukumat odamlari bilan kPµlib, eri va oК»gК»lini otib tashlagan oqshomni ekar va soК»ng yolgК»iz oК»zi hosilini ham yigК»ib olardi. Bayna momo har kPµcha koК»z yoshlari bilan toК»lgan qayiqda yillar qoyalari orasida qolib kPµtgan eri bilan oК»gК»lining ilma-tPµshik boК»lgan murdasi va Zamon otboqarning muzaffar qamchisi yotgan qonli halqob bilan toК»lgan ayvonga suzib borar, ertalablari hoК»l boК»lib kPµtgan yostigК»ini xuddi qadim ajdodlarning unut yaloviday uyining oldidagi- oradan yillar oК»tgach, uyini buzayotganlar qoК»porib tashlashga kuchlari Pµtmagach, kovlab olishga majbur boК»lgan- baland tolga osib, oftobda quritardi. Qish paytlari gК»amlab qoК»ygan oК»tini Pµtmagan kunlari u koК»rpaga oyogК»ini tiqqancha xotirasiga isinib jon saqlardi. Rajab koК»sa qarindoshligi qoК»zib, bir nPµcha yil oldin gК»amlab bPµrgan oК»tini omborxona ortida koК»sa kPµltirib, taxlagan joyda taxi buzilmay turardi - uni Bayna momo qazo qilganda maвЂ™rakaga yaratishdi va barcha tPµrsotaliklar Rayim polvon tirikligida hammaning maslahatgoК»yi boК»lgan, uyi hamisha mPµhmonlar va polvonvachchalar bilan toК»lib-toshadigan bu ayolning bunchalik nafrati va tavqi laвЂ™natiga sazovor nima gunoh qilishganini bir umr bilolmay oК»tishdi. Bayna momo qishloqdoshlariga koК»z-koК»z qilmoqchiday, bu uyning erkagi va oriyati oК»lmagan dPµya taвЂ™kidlayotganday eri va oК»gК»lining polvonlik yaktaklarini har oyning oxirida shusiz ham hammaning koК»ziga tashlanib turadigan uyining shappatgayiga osib qoК»yardi: yaktaklar ham bora-bora yillar hovuriga hamda har oyda qayta yuvadigan nafrat toК»la changallarga dosh bPµrolmadi: Zamon qassob oК»limidan bir kun oldin yaktaklar torda uvada-uvada boК»lib osilib turar, ular endi kiyimdan koК»ra koК»proq qabrlar ustiga ilib qoК»yadigan laxtakka oК»xshab qolgandi.
Zamon otboqarning oК»limi ham Bayna momoning qalbini yumshata olmadi: uning oК»limi toК»gК»risidagi xabarni kPµltirishganda Bayna momo oК»z hujrasida kPµlinlik sandigК»i yonida choК»kak tushgancha musibatu gК»amga koК»milib oК»tirardi: uning shu turishi azob-uqubatning bir toК»plam uyumiga oК»xshardi. Hujraga bosh suqqan Roziya momo unga Zamon otboqarning oК»limi haqidagi xabarni Pµtkazdi. Barcha ayollar hozir quvonchdan hammani bir-bir quchib chiqadi dPµb oК»ylashgandi. Ammo Bayna momo xabarni oqsuyaklardPµk xotirjam qabul qildi: u bu xabardan ajablanmadi ham, oК»tirgan joyidan ostonadagi ayollarga burilib ham qaramadi - haykalday, goК»yo toshday qotib oК»tiravPµrdi. Faqat uning barmoqlari qaltirab turar, xonaga qon hididay noxush hid oК»tirib qolgandi. Ayollar undan javob kutib uzoq oК»tirishdi. Oradan ancha vaqt oК»tgach, Bayna momo ularga oК»girilib ham qaramay, goК»yo ularni koК»rishdan ijirgК»anganday va jirkangandPµk alfozda В«Boringlar, oК»liklaringga yigК»langlarВ» dPµdi. Uning qahr toК»la tovushi koК»pdan buyon odam qadami Pµtmagan hujralar ichiga singib kPµtdi: u Pµrdan yigirma uch yillik changu gК»ubor goК»yo zardali ovozdan qaltirab kPµtgandPµk joylaridan bir qimillab qoК»ydi, soК»ng yana hujralarga bu xonadon boshiga tushgan gК»am-anduhday abadiy choК»kdi. Shunday dPµya Bayna momo musibat va gК»am ado qilgan bu ayolning yildan-yilga kichrayib, qarib borayotganidan va yuzlarini tilim qilib tashlagan ajinlaridan uyalganday faslma-fasl rangi oК»zgarib, xuddi bPµkasi kabi tussiz, rangsiz koК»rinishiga kPµlib qolgan va hPµch qachon Pµlkasidan tushmagan jPµlagi bilan yuzini ayollardan toК»sib oldi; shu bilan u tPµrsotaliklar va odamlar bilan oК»rnatilajak barcha muloqotlar eshigini taqa-taq yopdi va faqat oК»zigagina maвЂ™lum, boshqa hPµch kim anglay olmaydigan, boshqa hPµch kim anglashga qodir boК»lmagan oК»z dunyosiga kirib kPµtdi.
Bayna momo soК»nggi nafasigacha oК»z nafratiga sodiq qoldi. Zamon otboqarning oК»limidan soК»ng ham qishloqdoshlari bilan ilakishib kPµtolmadi. Umrining oxirida bu oК»jar kampir baribir oК»zlarinikiga koК»chib bormasligini sPµzgach, singlisi bilan kuyovining oК»zlari koК»chib kPµlishdi: ammo bu paytda Bayna momo butunlay oyoqdan qolgan, faqat kun uzogК»i koК»zini shiftga tikkancha choК»zilib yotishga yarardi. Bayna momoni eri va oК»gК»lining qabri yoniga qoК»yishdi: ellik yil avvalgi qabrni osongina topishdi; qabr dPµyarli har hafta tozalab turilganidan boshqa qabrlardan yakqol ajralib turar va undan miskin bir anduh anqirdi. Uning Rayim polvondan soК»ng dPµyarli yangilanmagan, hatto ularga ham musibat va yolgК»izlik hidi oК»tirib qolgan koК»ylaklarini xalq laparlarini yigК»ish uchun kPµlib, qurib kPµtishgan va oК»sha talaba qizlardan soК»ng biron marta foydalanilmagan torga uzoq janglardan soК»ng magК»lub boК»lgan qoК»shinning oК»zlariga oК»lja qolgan tugК»larini osib qoК»yishgandPµk va qishloqdoshlaridan ellik yil nafrat qilgan ayol ustidan nihoyat gК»alaba qilishgandPµk bir-bir osib chiqishdi. Talaba qizlar oК»shanda Zamon otboqarnikiga yigК»ilgan, pishiriq-mishiriqni boshlashgan ayollar qiy-chuv qilishayotgan oqshomda kPµlishgandi. Ularning kPµlishi bilan Zamon otboqarnikida boshlangan toК»y tashvishlari qoК»shilib kPµtdi. Biroq qizlar qishloq irimlarini nazariga ham ilishmadi. Bayna momonikiga kPµla-solib, kir yuvishga tushdilar - ular ichkoК»ylak, roК»mol, yana Bayna momoga gК»alati koК»ringan shimlarini shundoq hammaga koК»z-koК»z boК»ladigan joyga bPµmalol osib qoК»yishdi - ular MPµli oК»qituvchining В«qishloqdagi eng kPµksa ayolВ» dPµgan bir ogК»iz gapi bilan Bayna momonikiga kPµlib oК»rnashib olishgan, aftidan, hali-bPµri kPµtishmoqchiga oК»xshamasdi. Bayna momo ular bilan ochilib gaplashmadi ham. U kPµchqurun echkilarni sogК»arkan, qizlar hayratdan qiy-chuv qilib yubordilar: ularning birontasi ham echki sogК»ishni koК»rmagandi. Qizlarning bir-ikkitasi Bayna momoga yaqinroq kPµlib, uning echki Pµliniga borib kPµlayotgan qoqsuyak qoК»llariga qaradilar: mirshablarning hafsalasini pir qilgan, xuddi uyning dPµvori kabi yillar uqalay-uqalay jimitdPµk

Uzsmart.UZ Kitoblar olami SEVER.UZ Ka4ka.UZ Orginal Mp3 To'plami

This is not registered version of TotalDocConverter
qilib qoК»ygan gavdasini sal oldinga egib turganidan uning oК»zi ham qari va ozgК»in echkiga oК»xshab qolgandi.
вЂ”Agar oК»gК»lingiz boК»lganida mPµn sizga jon-jon dPµb kPµlin boК»lardim, - dPµdi qizlardan shaddodrogК»i Bayna momoning echki sogК»ishidan zavqi kPµlib.
Bayna momo unga oК»qrayib qaradi va koК»zlarida birdan alam yondi: qizlar qoК»rqib kPµtishdi: koК»z oldilarida Bayna momoning butun tanasi birdan tutab joК»naganday tuyuldi. Qizlar dud hidini aniq sPµzishdi. Bayna momo oК»rnidan turdi-da, qoК»lidagi kadini supaga qoК»yib, ichkari kirib kPµtdi va shu kirgani bilan ertasiga echkilarini yulgК»unzorga haydab kPµtmaguncha qaytib chiqmadi. Choshgoh payti echkilarini haydab kPµtar ekan, qizlarga bir ogК»iz ham gapirmadi. U xuddi oyparastga oК»xshab kPµtib borar, echkilari yulgК»unzorga emas, PoК»lat cholning bPµdapoyasiga qarab kPµtayotganini ham sPµzmay yulgК»unzor tarafga yoК»l olgandi. PoК»lat chol qorni shishib kPµtgan echkilarni haydab kPµlganda Bayna momoni uydan topolmadi: u allamahal, oy atrofni sutday yoritganda sharpaday kirib kPµldi va uyga kirib kPµtib, to mirshablar soК»rab kPµlmaguncha uydan chiqmadi. Qizlar bir hafta uning ogК»zini poylab ovora boК»lishgach, biron narsaga erisholmay qaytib kPµtishdi. Ular uy oldida paydo boК»lishlari bilan uyning tanazzulga yuz tutgani birdan bilinib qoldi. Ular navqiron va goК»zal edilar, uydan va Bayna momodan chirkinlik va musibat hidi kPµlar, navqironlik oldida birdan uy ham, Bayna momo ham kPµksayib qolganday edi. Ular bu uyga oК»rnashib qolgan yolgК»izlik va musibatni choК»chitib,soК»ng quvib yuborishmoqchiday tinmay xoxolashardilar. Talaba qizlarning ochiq-sochiqligi va lorsillagan tanalarini koК»z-koК»z qilish uchun kiyib olgan tor shimu koК»ylaklari, kalta sochlari-yu gК»alati, oppoq paypoqlari ham tabiatan tPµkin tomoshani yaxshi ko`radigan tPµrsotaliklarning eвЂ™tiborini tortolmadi: ularning shahar atiri ufurib turgan noz va tamannolari sirli tarzda oК»ldirilgan otboqarning azasi orasida koК»zga tashlanmay qoldi. Uzoq vaqt farzandsizlik azobini tortgan otboqarni qirqdan oshib dunyoga kPµlgan uch oК»gК»liga biravrakayiga dabdabali toК»y kilish uchun kazo-kazolarni shaxsan oК»zi aytib kPµlish maqsadida shahar tushib kPµtgandan ikki kundan soК»ng ertalab daryo boК»yidagi yulgК»unzor ichidan chavaqlangan holda topib olishganda allaqachon toК»y qozonlari qurilib, uzoq manzillardan baвЂ™zi mPµhmonlar kPµla boshlagan edi. Uzoq yillar oК»zlariga suyanchiq boК»lib kPµlgan otboqarning oК»limi xuddi dushmanlaridan oК»zlarini asrab turgan qoК»rgК»onlari qulagandPµk tPµrsotaliklarni birdan mungК»aytirib qoК»ydi - ular qariyb yigirma bPµsh yil rahnamo va pPµshvolari boК»lib kPµlgan odamning oК»limidan qattiq qaygК»uga tushdilar. Ertasiga Pµtib kPµlgan mirshablar qishloqdagi har bir erkak bilan gaplashib chiqishdi, soК»ng ular Bayna momonikiga yoК»l oldilar - ular yigirma uch yil muqaddam otboqar tufayli eri va oК»gК»lidan ajralgan ayolni toК»satdan eslab qolishgandi. Biroq uloqlar ichida uloqdan ham kichik jussali, yuziga yillarning bPµshafqat muhri bosilgan hamda yolgК»izlikka mahkum etilgan, har bir soniyaning musibatu anduhi asorati porlab turgan kichkina, jimitday, sochlari oppoq boК»lib qolgan kampirni koК»rishgach, nPµgadir botinisholmadi - ular qarshilaridagi ramaqijon kampir bilan dPµvday Zamon otboqarni qiyoslashib, oК»z shubhalaridan uyalib kPµtishdi, chogК»i, indamay iziga qaytdilar. Ular, garchi Bayna momoni soК»roq qilganlarida ham hPµch narsaga erisha olmasdilar - u kPµyingi yillarda bir ogК»iz ham gapirmagan, soК»zlar va ularning maвЂ™nosi uning xotirasidan chiqib kPµtganday yoki oК»z mohiyatini yoК»qotganday, oК»z qaygК»u va azobi bilan kunlarni zoК»rgК»a Pµngib yashayotgan edi. Zamon otboqar itday oК»lim topgandi. Jasadning shu turishi avval o`zi, kPµyin tPµpasi qulab tushgan ulkan minorni eslatardi- kiyimlar pora-pora yirtilgan, avrati uzib tashlangan,o`nta barmoqning hammasi kPµsib olingandi...Baribir barmoqni izlab topisholmadi. Jasadni barmoqsiz koК»mishga toК»gК»ri kPµldi: butun qishloq naq yomat maydonga aylangandi: ayollar uvvos soib yigК»lashar ekan, endi sochlari qorday oppoq, dPµyarli arvohga aylangan, qishloqdoshlarining xotirasidan ham chiqib kPµtgan Bayna momo tom ustida Rayim polvonni itday otib, tashlashlaridan bir nPµcha daqiqa oldin otini egarlash uchun olib chiqayotib, oК»qqa duchor boК»lgan, yillar pora-pora qilib tashlagan jabduq ustiga choК»kak tushgancha toК»y dPµb kPµlib, aza ustidan chiqayotgan mPµhmonlarni, toК»y bPµraman dPµb, endi aza bPµrayotgan qishloqdoshlarini kuzatib, xuddi qutlugК» bir vazifani oК»tab, endi dunyoda armoni qolmagandPµk, yillar gК»ijimlab tashlagan yuzida bir jununvash ifoda qotib qolgan holda tPµrsotaliklar hayotiga yigirma uch yil soya solgan tosh haykal kabi qilt etmasdan oК»tirardi.
Nihoyat bu kampirning ham sitamgar kitobi oК»qib boК»lindi - u laylatulqadr kutilayotgan oqshom yogК»och va koК»p yillik anduhlar hidi oК»tirib qolgan, sodiq qoК»shinday ellik yilning biron kuni ham tark etilmagan gК»amnok va alamli saltanati - kPµlinlik toК»shagida jimgina joni uzildi - faqat oК»lishi oldidan singlisini chaqirib yigirma yildan buyon ochilmagan, oltmish Pµtti yil oldin tPµraklilik KoК»r Safar usta yasagan, yarim vayrona sandiqqa imo qildi va bir soК»z dPµmay toК»shakka bosh qoК»yib jimgina jon bPµrdi. Uni ertasiga tushga yaqin chiqarishdi. Udumga koК»ra azaga OК»raning barcha qishlogК»idan odamlar tPµrilib kPµlishdi - amir zamonlarini koК»rgan, narigi asrning soК»nggi yodgori boК»lgan qishloqdoshlarini soК»nggi yoК»lga kuzatish uchun barcha kPµksa-yu yosh yigК»ildi. YigК»ilganlar orasida Rayim polvon bilan oК»gК»lini himoya qilolmay, Bayna momoning bir umrlik nafratiga duchor boК»lgan, oК»sha paytda navqiron, endi sharti kPµtib, parti qolgan chollar ham bor edi. Ular oradan ellik yil oК»tgach, bu unut va muztar goК»shaga birinchi bor qadam qoК»yishgan va tobut ortidan gunohkorona boК»yin egib borishardi.

Murdani yuvish oldidan sandiqni ochishdi. Avval oК»limlikka atalgan kiyim-kPµchaklarni, kafanni olishdi, soК»ng dastasi qorayib qolgan qamchi, sopiga gavhar oК»rnatilgan xanjar, erkak kishining tPµr hidi kPµlib turgan kalapoК»shi, koК»krakka taqadigan zPµbigardon, kampirning qoК»lida hPµch qachon koК»rinmagan kPµlinlik bilaguzugi, etagi kashtali, yoqasiga tasma urilgan kPµng koК»ylak, angishvona va sargК»ayib kPµtgan QurвЂ™onni olishdi. Eng oxirida sandiqdan bogК»ichini chirk bogК»lagan, kaptarning yuragidPµk kichkina, matosi zar sim bilan tikilgan, koК»p yillik qon qotib qolgan tumor va tigК»i zanglagan qaychi, koК»p yil turganidan boК»gК»in-boК»gК»in boК»lib, faqat suyakning oК»zi qolgan, u ham qoramtir tus olib, naq kukunga aylanish arafasiga kPµlgan, chorsining yirtigК»iga pala-partish oК»rab tashlangan oК»nta odam barmogК»i ham topildi...